

„Ali je pri tem ostalo?“

„Nikakor. Ta kemik je s svojo ‚homogenno maso‘, kakor jo je imenoval, hodil po raznih mestih ter za svoje predstave pobiral tudi vstopnino. V Rimu je pa naletel. Tam je prišlo med občinstvo nekaj pravih kemikov, ki so razkrinkali vso njegovo znanost. Tudi tu se ni hotel zgoditi ‚čudež‘. Občinstva je bilo na tisoče, a ko je le čakalo in čakalo, so začeli upiti, žvižgati, ropotati z nogami, da je bilo kakor v peklju. Čudež se pa le ni hotel

čisto drugačni, nego se vrši čudež prave krvi sv. Januarija že skozi stoletja brez vsakih kemikalij ter ob vsaki temperaturi.“

„Ne bodo uspevali,“ je pritrdil fra Alessio. „Take stvari uganjajo že dolgo časa, in samo v načinu je razlika, stvar ostane vedno ista.“

Solnce se je nagibalo k zatonu. Kakor bi se neskončno fin zlat prašek sipal nad morjem in gorami, je žarelo v zraku.

„Z Bogom, dobri Alessio,“ sem se poslovil od redovnika ter mu stisnil v roko miloščino za samostan. „Moram hiteti, da me v gozdu ne vjameta noč in hudoba.“

V mrtvem mestu.

Gorak, svetel dan, nebo jasno, okoli mene sivo zidovje, mrtvo, molčeče, pusto, zadaj mogočna piramida ognjenika. V Pompejih sem.

Spominjam se spisa, ki ga je v tem listu l. 1897. priobčil o Pompejih dr. Fr. Kovačič, ki je našel v slikah nekaj podobnosti s starimi krščanskimi podobami. Tako najde tudi krščanski arheolog marsikaj, kar mu dobro služi pri njegovih preiskavah, saj stojimo tu sredi mesta, kakršno je bilo v prvem stoletju po Kristusu.

In to je, kar nas tako mika, da stopamo z nekim svetim strahom po tem kamenitem tlaku med izkopanim golim zidovjem ter radovedno gledamo skozi hišna vrata v atrij, na dvor, v čumnate, v kopališča, v obednice, na stenske slike in ostanke skulpturnih okraskov. Zdi se nam, da se je svetovna zgodovina za devetnajst stoletij prekinila, in stari Pompejan je nas moderne otroke dvajsetega veka povabil na svoj dom, da ga vidimo, kakršen je bil in je še zdaj. Druga mesta so se neštetokrat porušila in so bila na novo sezidana, sovražniki so jih izropali, domačini so jih prezidali in vsako novo stoletje jim je dalo drugo lice. Tukaj pa je vroči Vezuvov pepel zasul nastajajoče mesto v njegovem najživahnejšem razvoju in pod goriko, varno odejo ohranil neizpremenjeno do danes.

Vse je mrtvo. Izkopani mrliči leže v muzeju, kakor jih je dohitela smrt. Pek je pripravljajl sveži kruh, ko je prišla nadenj smrt — tam so še črni ogljeni hlebci; ogljena žitna zrna nam kažejo, kak je bil tedaj poljski sad, ogljene in ožgane deske z zapiski dolgov in dolžnikov nam pričajo, kako so delali tedanji kapitalisti, v napoljskem muzeju jih je cela biblioteka.

Povsod smrt in grobna tišina. Samo drobni kuščarji urno tekajo med zidovjem in se skrivajo v špranje, edini prebivavci mrtvega mesta. Niti ptičjega petja ni slišati, ker ni zelene vejice, kamor bi sedel krilatec. V celem mestu ni kapljice vode, da bi si

OCEAN

VATIKANSKI MUZEJ

zgoditi. Med pristaši in nasprotniki se je razvnel prepir, kmalu so se začeli dvigati stoli in nastal je velikanski ropot. Dva katoliška kemika sta zahtevala, da se vse ponovi pod najstrožjo znanstveno kontrolo, a kemik Giaccio ni bil s tem zadovoljen. Slednjič je morala policija nastopiti, sodrugi so pa upili in razsajali dalje na ulici. V časopisju so se razvnele dolge debate, in konec je ta, da se niso upali demonstrantje podvreči znanstveni kritiki, ki bi bila dokazala, da so njihovi poizkusi bistveno